

Sygn. akt V U 179/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2019 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2019 r. w Legnicy

sprawy z wniosku W. M. i H. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym W. M.

na skutek odwołania W. M. i H. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 25 stycznia 2019 r. **znak** (...)nr (...)

z dnia 22 marca 2019 r. **znak** (...)nr (...)

I. **zmienia decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 25 stycznia 2019 r. znak (...) nr (...) w ten sposób, że ustala iż, W. M. podlega ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 16 października 2012 roku do 30 kwietnia 2014 roku oraz zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w L. z dnia 22 marca 2019 r. znak (...) nr (...) w ten sposób, że ustala iż, W. M. podlega ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 28 grudnia 2017 roku,**

II. **zasądza od strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na rzecz W. M. i H. M. kwoty po 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt V U 179/19

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...)z dnia 1 stycznia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że W. M. jako pracownik u płatnika składek H. M. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 28 grudnia 2017 r.

Decyzją nr (...)z dnia 22 marca 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że W. M. jako pracownik u płatnika składek H. M. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 16 października 2012 r. do dnia 30 kwietnia 2014 r.

W uzasadnieniu obu decyzji organ rentowy wskazał, że w rzeczywistości stosunek pracy nie został nawiązany. Płatnik składek nie miał podstawy do zgłoszenia W. M. jako pracownika do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i

ubezpieczenia zdrowotnego. Podjęte przez płatnika składek H. M. i W. M. czynności miały charakter pozorny i skierowane były wyłącznie na uzyskanie nienależnego prawa do świadczeń społecznych.

Od powyższych decyzji odwołania złożyli płatnik składek H. M. i W. M., podnosząc, że ustalenia faktyczne dokonane przez organ rentowy są błędne, podobnie jak i błędne jest uznanie fikcyjności zatrudnienia W. M. u H. M., co nie ma odniesienia do rzeczywistości. Wnieśli o zmianę zaskarżonych decyzji poprzez przyjęcie, że W. M. jako pracownik płatnika składek H. M. prowadzącej działalność gospodarczą w ramach sklepu wielobranżowego podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu oraz wypadkowemu od dnia 16 października 2012 r. oraz od dnia 28 grudnia 2017 r., a także od zasądzenie od organu rentowego łącznie na rzecz wnioskodawców kosztów postępowania związanych z wniesionymi odwołaniami.

W odpowiedzi na odwołania, organ rentowy wniósł o ich oddalenie, uzasadniając swoje stanowisko tak jak w zaskarżonej decyzji. Wniósł nadto o zasądzenie od wnioskodawców na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd ustalił:

Płatnik składek H. M. prowadzi od 1996 r. działalność gospodarczą w postaci kwaciarni w C., przez pewien czas był to sklep wielobranżowy.

Kondycja finansowa płatnika składek jest dobra. Płatnik składek nie posiada zaległości w stosunku do US ani ZUS.

Syn płatnika składek W. M. z wykształcenia jest inżynierem informatykiem. Prowadził wraz z żoną do stycznia 2012 r. sklep komputerowy, przy czym były to bardziej usługi serwisowe, pracował również w innych miejscach. Działalność sklepu komputerowego została przeniesiona na żonę W. M. w 2011 r. W 2012 r. W. M. rozwiódł się, działalność w postaci sklepu komputerowego została zamknięta przez jego żonę, stracił również pracę na etat. Przeszedł na zasiłek dla bezrobotnych, pogorszył się jego stan zdrowia, rozwinęła się cukrzyca, leczył się również na depresję.

H. M. w porozumieniu z W. M. podjęła próbę poszerzenia działalności o galanterię komputerową.

W dniu 16 października 2012 r. ww. płatnik składek i jej syn W. M. podpisali umowę o pracę na czas określony od 16 października 2012 r. do 30 września 2014 r. W. M. został zatrudniony przez płatnika składek na stanowisku specjalisty ds. systemów i sieci komputerowych w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem 3.400 zł brutto. Do innych warunków zatrudnienia zaliczono wykonywanie pracy w godzinach 12.00-20.00.

H. M. wysłała W. M. na badania z zakresu medycyny pracy. Orzeczeniem lekarskim z dnia 1 października 2012 r. stwierdzono, że W. M. wobec braku przeciwwskazań zdrowotnych jest zdolny do podjęcia pracy na stanowisku sprzedawca - informatyk.

W dniu 16 października 2012 r. W. M. przeszedł szkolenie wstępne w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

W dniu 16 października 2012 r. sporządzony został na piśmie zakres obowiązków pracownika W. M.. Obowiązki wnioskodawcy obejmowały:

- administrowanie sieciami informatycznymi klientów,
- konserwacja i budowa sieci,
- naprawa sprzętu IT,
- sprzedaż artykułów z asortymentem sklepu wielobranżowego,
- wykonywanie innych poleceń przełożonego.

Wnioskodawca wykonywał ww. obowiązki, zajmował się naprawami sprzętu komputerowego, instalacją sieci komputerowych, gdy była taka potrzeba sprzedawał w kwaciarni. Sprzedawał sprzęt komputerowy: płyty, myszki, klawiatury. Wnioskodawca wykonywał także w pracach nad przygotowaniem nowego pomieszczenia w firmie płatnika składek, pomagał przy malowaniu, skręcaniu póltek.

Wnioskodawca wykonywał obowiązki w wymiarze 1 etatu. W tym okresie doznał poważnego wypadku samochodowego, rozwinęła się u niego cukrzyca, leczyl się psychiatrycznie w związku z depresją.

Od dnia 28 listopada 2012 r. W. M. stał się niezdolny do pracy. Płatnik składek po dokonaniu wypłaty wynagrodzenia za czas choroby od 28 listopada 2012 r. do 30 grudnia 2012 r. przekazał dalszą wypłatę zasiłku chorobowego celem realizacji przez organ rentowy. Ubezpieczony W. M. korzystał z zasiłku chorobowego w okresie od 31 grudnia 2012 r. do 28 maja 2013 r., a następnie pobierał świadczenie rehabilitacyjne przyznane od 29 maja 2013 r. do 24 marca 2014 r.

W związku z problemami zdrowotnymi od 25 marca 2014 r. W. M. wykonywał u matki obowiązki w wymiarze 1/4 etatu. Pismem z dnia 28 marca 2014 r. płatnik składek H. M. rozwiązała z W. M. umowę o pracę zawartą w dniu 16 października 2012 r. z zachowaniem okresu wypowiedzenia wynoszącego 1 miesiąc, który upłynął w dniu 30 kwietnia 2014 r. Jako przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę wskazano długotrwałą chorobę, bez winy pracownika.

Po rozwiązaniu stosunku pracy W. M. stał się osobą bezrobotną. Następnie dwukrotnie występował do Urzędu Pracy o dotację w celu utworzenia własnej działalności gospodarczej, jednak dwukrotnie nastąpiła decyzja odmowna. W Urzędzie Pracy doradzono mu, że o dotację na doposażenie stanowiska pracy może wystąpić jego matka. H. M. wystąpiła o taką dotację i w dniu 15 grudnia 2017 r. zawarła ze Starostą (...) umowę na mocy której zobowiązała się do utworzenia nowego stanowiska pracy i zawarcia z dniem 28 grudnia 2017 r. umowy o pracę z 1 osobą bezrobotną.

W związku z zawarciem powyższej umowy refundacji płatnik składek H. M. i W. M. podpisali umowę o pracę na czas nieokreślony od 28 grudnia 2017 r. W. M. został zatrudniony przez płatnika składek w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku sprzedawca, serwisant, projektant systemów za wynagrodzeniem 3.200 zł brutto.

W. M. wykonywał obowiązki w godzinach od 12.00 do 20.00.

W obu okresach zatrudnienia u płatnika składek niekiedy W. M. z powodów zdrowotnych nie był w stanie wykonywać wszystkich obowiązków wynikających z umowy o pracę. Wtedy miał możliwość opuszczenia stanowiska pracy i umawiał się z płatnikiem składek na odrobienie tego czasu pracy bądź w sklepie bądź w formie innej pracy w firmie. H. M. nie prowadziła formalnej ewidencji godzin nieobecności syna i odrabiania przez niego pracy.

W krótkim okresie czasu nastąpiło u W. M. zaostrzenie cukrzycy i jej powikłań.

Od dnia 22 lutego 2018 r. W. M. stał się niezdolny do pracy. Płatnik składek po dokonaniu wypłaty wynagrodzenia za czas choroby od 22 lutego 2018 r. do 26 marca 2018 r. przekazał dalszą wypłatę zasiłku chorobowego celem realizacji przez organ rentowy. Ubezpieczony W. M. korzystał ze zwolnienia lekarskiego w okresie od 27 marca 2018 r. do 22 sierpnia 2018 r. a obecnie pobiera świadczenie rehabilitacyjne przyznane od 23 sierpnia 2018 r. do 18 lutego 2019 r.

Po przeprowadzeniu kontroli w zakresie ustalenia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym przez W. M. organ rentowy, decyzjami z dnia 25 stycznia 2019 r. oraz z dnia 22 marca 2019 r., zaskarżonymi w niniejszej sprawie, stwierdził, że W. M. jako pracownik u płatnika składek H. M. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 16 października 2012 r. do dnia 30 kwietnia 2014 r. oraz od dnia 28 grudnia 2017 r.

Dowody: akta umowa o pracę z dnia 28.12.2017 r. k. 13, zakres obowiązków pracownika k. 14-15, listy obecności k. 16-18, listy płac k. 19-21, umowa z dnia 15.12.2017 r. k. 22-28, umowa o pracę z dnia 16.10.2012 r. k. 57, zakres obowiązków pracownika k. 58-59, informacja o dodatkowych warunkach zatrudnienia k. 60, karta szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy k. 61, aneks do umowy o pracę z dnia 25.03.2014 r. k. 62,

rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem z dnia 28.03.2014 r. k. 63, świadectwo pracy k. 64-65, zlecenie zaopatrzenia w wyroby medyczne k. 66, księga przychodów i rozchodów k. 67, rozliczenie podatkowe k. 68, faktury VAT k. 69-71, 74-87, dowód wewnętrzny k. 72, rozliczenie podatku k. 73,

- zeznania świadka S. T. k. 109 v.-110,
- zeznania świadka K. A. k. 110,
- zeznania świadka K. B. k. 110 -110 v.,
- zeznania świadka E. G. k. 110 v.,
- zeznania świadka D. M. k. 110 v. -111,
- zeznania świadka M. W. k. 111,
- zeznania świadka K. B. k. 110 -110 v.,
- wyjaśnienia wnioskodawczyni H. M. k. 111-112,
- wyjaśnienia wnioskodawcy W. M. k. 112-113,
- akta postępowań wyjaśniających ZUS, w tym:
 - decyzja z dnia 25.01.2019 r.,
 - decyzja z dnia 22.03.2019 r.,

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania zasługiwały na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.jedn.: Dz.U. z 2015 r., poz. 121 z późn. zm.), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9 osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są między innymi pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. Za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a. Osoby będące pracownikami podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu (art. 11 ust. 1 ustawy). Osoby podlegające obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu (art. 12 ust. 1 ustawy). Każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia (art. 36 ust. 1, 2 i 4 ustawy systemowej).

Stosownie do art. 13 pkt 1 cyt. ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają pracownicy – od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

W rozpoznawanej sprawie sporna między stronami była przede wszystkim ważność umów o pracę z dnia 16 października 2012 r. oraz z dnia 28 grudnia 2017 r. zawartych pomiędzy wnioskodawcami: płatnikiem składek H. M. a jej synem W. M.. Organ rentowy po przeprowadzeniu kontroli w przedmiocie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych i podlegania tym ubezpieczeniom przyjął, że przedmiotowe umowy o pracę były pozorne, a tym samym nieważne, zaś strony działały tylko w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego w postaci zasiłku chorobowego, a następnie macierzyńskiego, wobec czego nie stanowi ona tytułu do objęcia wnioskodawcy obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi.

Po przeprowadzeniu w sprawie postępowania dowodowego Sąd Okręgowy podzielił zarzuty wnioskodawców, którzy wskazywali, że wnioskodawca faktycznie wykonywał obowiązki wynikające z przedmiotowych umów o pracę.

Zgodnie z treścią art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozor. Stosowanie zaś do treści art. 22 § 1 k.p., przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 maja 2006 r. (II UK 164/05, PiZS 2006/9/33) fakt, że oświadczenia stron umowy zawierają określone w art. 22 k.p. formalne elementy umowy o pracę, nie oznacza, że umowa taka jest ważna. Jeżeli strony nie zamierzały osiągnąć skutków wynikających z umowy, w szczególności jeżeli nie doszło do podjęcia i wykonywania pracy, a jedynym celem umowy było umożliwienie skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, umowa taka jest pozorna – art. 83 k.c. W innym orzeczeniu Sąd Najwyższy stwierdził, iż podleganie ubezpieczeniu społecznemu wynika z prawdziwego zatrudnienia, a nie z samego faktu zawarcia umowy o pracę. Dokument w postaci umowy o pracę nie jest niepodważalnym dowodem na to, że osoby podpisujące go, jako strony umowy, faktycznie złożyły oświadczenia woli o treści zapisanej w dokumencie (por. wyrok SN z dnia 19 października 2007 r., II UK 56/07, LEX nr 376433). Natomiast zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 r. (II UK 430/05) i 18 stycznia 2007 r. (II UK 110/06) cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą.

Materiał dowodowy zgromadzony w niniejszym postępowaniu wykazał, że W. M. wykonywał obowiązki wynikające z umowy o pracę, którą zawarł dnia 16 października 2012 r. oraz z dnia 28 grudnia 2017 r. na stanowisku sprzedawcy – informatyka, serwisanta, projektanta systemów, a także pomagał w prowadzeniu kwiaciarni płatnika składek H. M.. Potwierdzają to przede wszystkim zeznania świadków. Świadczenie S. T., K. B. i E. G. zeznały, że W. M. obsługiwał je w kwiaciarni płatnika składek. Świadek K. A. zeznał, że W. M. prowadzi osobiście sklep komputerowy obok kwiaciarni a także pomagał w pracach remontowych nowego pomieszczenia firmy H. M.. Świadek E. G. zeznała, że była w sklepie komputerowym obsługiwanym przez W. M., w którym była lada, stolik, komputery i klawiatura w paczce. Zeznania te potwierdził świadek D. M., który kupował w tym sklepie od wnioskodawcy myszkę i rozmawiał o modernizacji komputera. Świadek M. W. natomiast zeznał, że W. M. dostał od niego sprzęt do naprawy w 2018 r., jednak nie wykonał usługi z powodu problemów zdrowotnych.

Wszystkie powyższe zeznania świadków są w ocenie Sądu wiarygodne, kompletne, w sposób spójny wskazują na fakt, że istotnie W. M. prowadził sklep komputerowy należący do płatnika składek i pomagał w prowadzeniu należącej do matki kwiaciarni. W świetle zeznań świadków wiarygodne są w ocenie Sądu również wyjaśnienia wnioskodawców. Sąd dał wiarę wyjaśnieniom płatnika składek H. M., która wskazała, że zatrudniła syna, ponieważ chciała dać synowi zatrudnienie oraz poprawić swoją sytuację w prowadzonej działalności. Wersję wnioskodawców, że W. M. został zatrudniony przez matkę celem poszerzenia działalności o usługi i towary informatyczne potwierdzają również faktury na zakupiony przez H. M. sprzęt komputerowy, m.in. kable sieciowe, myszy, klawiatury przedłużacze USB.

Trafnie wskazał organ rentowy w uzasadnieniach zaskarżonych decyzji, że ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika aby działalność W. M. w sklepie komputerowym przyniosła płatnikowi składek duże korzyści. Jak przyznała H. M., jej syn z powodu stanu zdrowia nie zawsze był w stanie wywiązywać się z obowiązków wynikających z umowy o pracę, na co ona przymykała oko i umawiała się z synem na odrobienie pracy w inny dzień bądź w formie innej aktywności w firmie wnioskodawczyni. Nie zmienia to jednak faktu, że ze zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że płatnik składek rzeczywiście zatrudniała W. M. do prowadzenia sklepu z usługami komputerowymi i pomocy w kwiaciarni, a zatem umowa o pracę była w rzeczywistości wykonywana i nie stanowi pozornej czynności prawnej w myśl art. 83 § 1 k.c.

Odnosząc się natomiast do zarzutu, że niniejsza umowa o pracę została zawarta w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, wskazać trzeba, że zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 r.

(II UK 430/05) i 18 stycznia 2007 r. (II UK 110/06) cel zawarcia umowy o prace w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą.

Nadto wskazać trzeba, że w ocenie Sądu rozszerzenie przez płatnika składek działalności o usługi informatyczne, z którego wynikło zatrudnienie W. M. było rzeczywistą próbą poszerzenia zakresu usług świadczonych przez wnioskodawczynię przy wykorzystaniu wiedzy fachowej jej syna. W celu zdobycia klientów i wyrobienia marki firmy w zakresie danego rodzaju usług potrzebny jest czas, którego wnioskodawcy nie mieli w wyniku problemów zdrowotnych W. M..

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd zmienił zaskarżone decyzje orzekając jak w punkcie I. wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 9 pkt ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 z późn. zm.).